

mijn kind
Online

KINDEREN EN

oorlog in de sociale media

mediawijzernet

VOORWOORD

Volwassenen zijn vaak bezorgd dat kinderen online porno zien. Vraag je kinderen wat zij zelf erg vinden, dan noemen ze geweld (*). Dat kan gaan om geweld in 18+-games, die je echt niet door jonge kinderen zou moeten laten spelen. Sinds de zomer van 2014 weten we dat ook sociale media zijn vergeven van het geweld. Echt oorlogsgeweld. Expliciete beelden die je doen huiveren. Geweldplegers zetten de gruwelen zelf online. En doordat de beelden worden geliked of doordat er uit verontwaardiging naar wordt verwezen, bereiken ze heel veel mensen. Ook kinderen.

Hoe hou je het geweld weg? Moeten ouders zich zorgen maken? Of werkt het voor kinderen bij het zien van geweld net zo als bij het zien van porno: ze vinden het vervelend om tegen te komen, maar ze klikken het weg en verder liggen ze er niet wakker van? Hoe zit dat bij tieners die hun grenzen opzoeken en toch gaan kijken?

In deze online brochure laten we experts hierover aan het woord. Nuchter en realistisch. Het is belangrijk dat we kinderen leren de kansen te benutten die sociale media bieden. Maar helaas is niet alles online rozengeur en maneschijn.

Remco Pijpers, Mijn Kind Online
Mary Berkhout, Mediawijzer.net

*Dat blijkt uit Europees onderzoek, te vinden op www.eukidsonline.net

OORLOG IN DE SOCIALE MEDIA

De verspreiding van rauwe oorlogsbeelden op sociale media roept vragen op bij ouders. Hoe voorkom je dat de gruwelijke beelden gaan spoken in het hoofd van je kind?

Het was de afgelopen tijd voor de meeste volwassenen al een toer om met droge ogen het nieuws te volgen. Het neerhalen van vlucht MH17 boven oorlogsgebied leverde intens trieste beelden op van knuffels, leesboeken en drinkbekers van omgekomen kinderen. Daarop volgde het immense verdriet in Nederland, bijna tastbaar verbeeld in een eindeloze stoet rouwauto's van Eindhoven naar Hilversum. Of dat nog niet gruwelijk genoeg was, waren daar reportages over vermoorde kinderen in Gaza en Israël. Geweld in Irak, Syrië. En de zorgvuldig geregisseerde angstpropaganda van de Islamitische Staat (IS), die een dieptepunt bereikte met de onthoofding van een Amerikaanse journalist. Gefilmd vanuit twee standpunten en daarna via sociale media de wereld in gestuurd met als enige doel het zaaien van angst. Zoveel gruwelijk geweld, zo wijd verspreid op sociale media: wat doet dat eigenlijk met onze kinderen?

Kleine scherpjes

De sociale mediazomer van 2014 was één groot bloedbad, constateert antropologe en schrijfster Ginny Mooy in haar essay *'Het slagveld van de propaganda-oorlog'*. 'Toen beelden van onthoofdingen door IS op sociale media begonnen te circuleren, was de verontwaardiging zo groot dat de beelden in no time de hele wereld overgingen. Het ene gruwelijke beeld na het andere werd geliked en geretweet. Beelden zonder context, die alleen maar bestonden om de gruwelijkheid ervan en alleen maar werden gedeeld óm hun gruwelijkheid.' Diezelfde gruwelijkheid maakt ouders terecht bezorgd over het effect van zulke beelden op hun kind. Vroeger was een bloederige foto op de voorpagina voor ouders een reden om hun abonnement op te zeggen of een boze brief naar de hoofdredactie te sturen. Maar je kon als ouder wel zelf bepalen of je de krant op de ontbijttafel liet lig-

Liken en delen

Wat kun je eigenlijk als ouder of opvoeder? Hoe voorkom je dat je kind dingen ziet waar het niet aan toe is? Wat doe je als je kleintje niet meer durft te vliegen of je puber juist uit stoerheid -'Hé, heb je dit gezien?' - horrorbeelden liket en deelt en zo onbedoeld bijdraagt aan de propaganda-oorlog?

'Die kleine schermpjes maken het voor ouders moeilijk om te controleren wat kinderen zien'

'Dat is ontzettend lastig', zegt Juliette Walma van der Molen, ontwikkelingspsycholoog en hoogleraar talentontwikkeling aan de Universiteit Twente. 'We kunnen de verspreiding van beelden op sociale media helaas niet stoppen. Iedere gek kan delen wat hij maar wil via sociale media. En dat waart als een virus rond.' Blootstelling aan gruwelbeelden kan schadelijk zijn, zeker als we ons kunnen identificeren met de slachtoffers - zoals bij de vliegramp met MH17 of de onthoofding van de Amerikaanse journalist James Foley. Kinderen kunnen na het zien van zulk geweld emotionele problemen krijgen, en angsten of nachtmerries. 'Dat kinderen

zich zorgen maken en vragen hebben is heel normaal en terecht. Dat betekent dat ze betrokken zijn bij de maatschappij. Maar omdat het nieuws nu overal is, worden kinderen al op jonge leeftijd geconfronteerd met beelden die ze niet kunnen plaatsen', zegt Walma van der Molen.

Doorgeefluik

Wat doen sociale media zelf eigenlijk? De onthoofding van journalist Foley was voor Twitter en YouTube reden om in augustus 2014 in te grijpen bij het delen van de beelden. Walma van der Molen: 'Er ligt een belangrijke taak voor deze ondernemingen. Strikt genomen mag er geen aanstootgevend materiaal worden verspreid. Schadelijk dus dat bijvoorbeeld Facebook níet ingrijpt. Zo laat het zich gebruiken als doorgeefluik voor oorlogspropaganda onder het mom van 'nieuws'.'

Ouders kunnen een positieve rol spelen, zegt de psychologe. Bijvoorbeeld door zélf terughoudend te zijn en het bombardement aan geweldsbeelden in te dammen. 'Want alleen omdat we massaal kijken, heeft die propaganda succes. Maar wat je niet wilt dat je kind doet, moet je zelf natuurlijk ook niet doen.' Ouders moeten hun kind ook goed begeleiden bij het verwerken van de nieuwsbeelden. 'Verbieden heeft geen zin, dat weten we uit onderzoek naar films en games. En als er niks aan de hand lijkt, hoef je het ook niet op de gespreksagenda te zetten. Maar geef het onderwerp de ruimte als dat wel nodig is. Het ene kind heeft normale, gezonde zorgen. Het andere kind wordt wel heel erg zorgelijk. Dan kun je

bijvoorbeeld beslissen om je kind een tijdje van het nieuws weg te houden. Je kunt ook samen de accounts van je kind doorlopen en besluiten om sommige bronnen te blokken. Maar dat vergt wel veel zelfdiscipline van jongeren. Er wordt over gesproken, het is sensationeel, ze worden er toch door opgezweept.'

Liegen

Jonge kinderen moeten volgens Walma van der Molen hoe dan ook voor de gruwelbeelden worden afgeschermd. 'Die kunnen het onderscheid tussen feit en fictie nog niet maken, ze hebben nog geen referentiekader. Het Jeugdjournaal is niet voor niets bedoeld voor kinderen van 9 tot 12 jaar.' Kinderen moeten eerst in een grote, veilige ruimte opgroeien en dan vanuit een sterk 'ik' de confrontatie met de buitenwereld stapje voor stapje aan-

'Als je ze te jong met dit soort beelden confronteert ontstaat angst, levensangst'

gaan. Dat stelt ook Justine Pardoën, hoofdredacteur van Ouders Online. 'Als je ze te jong met dit soort beelden confronteert, ontstaat angst, levensangst. De ellende is dat ze soms per ongeluk toch iets zien. Dan moet je liegen, net als bij Sinterklaas. 'Het gebeurt nooit hier. Het is allemaal héél ver weg'.'

Kinderen in de puberteit die de stap naar de volwassen wereld al hebben gemaakt, moet je volgens Pardoën juist hun nieuwsgierigheid gunnen. 'Als ze horen van de onthoofdingsbeelden, willen ze ook weten wat dat met hén doet. Ik begrijp wel dat veel pubers die confrontatie opzoeken. De beelden bij ze weghouden heeft dan geen zin, daar leren ze niks van. De onthoofding van Foley is wel wereldnieuws.'

Je moet de gruwelen wel een context geven, zegt Pardoën. 'Je kunt niet achterover leunen of weglopen. Je moet er met ze over praten. Wat vind je ervan? Wat doet het met je? En dan is er geen goed of fout antwoord. Er is niet één manier om ermee om te gaan. Het is het spanningsveld in de opvoeding van kinderen: je moet ze beschermen, maar ze hebben ook recht op informatie. Je kunt niet tegenhouden dat ze een onderzoekende geest hebben.'

PRATEN OVER OORLOGS- GEWELD HOE DOE JE DAT?

1 Informeren en geruststellen

Als ouder moet je vragen over gruwelbeelden zeker niet omzeilen, stelt ontwikkelingspsycholoog Juliette Walma van der Molen. 'Als een kind zich zorgen maakt moet je dat nóóit afdoen als aanstellerij. Maar je moet het ook niet opkloppen. Geef een kind de informatie die hij nodig heeft, maar stel hem daarnaast zoveel mogelijk gerust.'

2 Nuanceren en relativiseren

Op veel Nederlandse kinderen heeft het neerhalen van vlucht MH17 enorme indruk gemaakt. Vooral ook omdat er zoveel Nederlandse slachtoffers waren, ook kinderen. Walma van der Molen: 'Iedereen kent wel weer iemand die er bij betrokken is, dat komt heel dichtbij. En hoe meer mensen, dus ook kinderen, zich kunnen identificeren met de slachtoffers, hoe meer ze geneigd zijn zich in te leven. Het is goed om te nuanceren en te zeggen dat de kans dat zoiets gebeurt klein is. Of dat de kans dat je op de snelweg een ongeluk krijgt veel groter is. Dat helpt.'

3 Beschermen

Als een kind ongewoon angstig wordt, kan het volgens Walma van der Molen goed zijn om hem een tijdje weg te houden van het nieuws. 'Liefst wel op een creatieve manier, want verbieden helpt niet, dan wakker je de interesse juist aan. Bij de gijzeling van schoolkinderen in Beslan, die in 2004 in een bloedbad eindigde, gingen wij thuis altijd nét eten op het tijdstip van het Jeugdjournaal. Zo liepen de kinderen het programma mis.'

TIPS voor ouders

1) Pas op dat je een kind niet overvoert met informatie. Dat kan een kind bang maken dan nodig is. Geef eerlijke antwoorden, maar ga niet overdreven in op details. Niet alle kinderen hebben de behoefte om erover te praten. Als het kind er niet zelf over begint, hoeft het onderwerp ook niet per se op de agenda.

2) Samen met oudere kinderen kun je hun sociale media-accounts aanpassen, zodat ze bepaalde dingen niet onder ogen krijgen of zodat filmpjes niet automatisch opstarten. Ze hoeven niet alles te zien. Hoeveel eigen verantwoordelijkheid je ze geeft, kan per kind verschillend zijn.

3) Als kinderen geconfronteerd worden met onrecht, willen ze vaak in actie komen en hun stem laten horen. Je kunt ze aanmoedigen om in de klas of samen met vrienden en vriendinnen een verhaal te schrijven of een ingezonden brief naar de krant te sturen. Dat helpt om aan hun behoefte te voldoen.

WAT SNAPT EEN KIND VAN OORLOG?

0-2 JAAR: Geen besef van oorlog. Zorg dat ze niets zien en horen.

2-4 JAAR: Geen onderscheid tussen feit en fictie. Zoveel mogelijk afschermen.

4-6 JAAR: Betreft alles op zichzelf. Als bommen elders vallen, kunnen ze ook hier vallen. Zoveel mogelijk afschermen en geruststellen.

6-10 JAAR: Wordt beïnvloed door omgeving en school. Totale afscherming niet meer mogelijk. Nuanceer en licht zelf de achtergronden toe. (Bron: www.ouders.nl)

'KINDEREN HEBBEN EEN GOED FILTER'

HET EFFECT VAN HET ZIEN VAN OORLOGSGEWELD

De vloedgolf aan oorlogsgeweld op sociale media maakt het ouders niet gemakkelijk. Wie weet er precies wat zijn zoon of dochter onder ogen krijgt? Toch is er geen reden tot paniek, vindt bijzonder hoogleraar Mediaopvoeding Peter Nikken, verbonden aan het Nederlands Jeugdinstituut. 'Je kunt niet constant met ze meekijken.'

Nu veel kinderen en jongeren enthousiast gebruik maken van persoonlijke media, zoals een smartphone of tablet, is voor veel ouders niet duidelijk welke beelden hun kind te zien krijgt. De verantwoordelijkheid komt daardoor volgens Nikken automatisch meer en meer bij de kinderen zelf terecht. 'Maar ik zou daar niet al te paniekerig over willen doen', zegt Nikken. 'Kin-

deren hebben een goed eigen filter. Wat ze niet willen horen of zien, wat ze niet aanstaat, filteren ze uit. Dat geldt ook voor geweld. Ze kunnen het doorgaans heel goed vergeten. Er kunnen juist problemen ontstaan als ouders er veel aandacht voor vragen. Als kinderen er zelf niet mee komen, kun je het zo verergeren. Dan dwing je ze om erover na te denken en kun je ze overvoeren.'

Antenne

Als ouder moet je vooral je antenne uitsteken, raadt Nikken aan. Met kinderen vanaf een jaar of tien kun je al goed praten over de verschrikkelijke dingen die ze hebben gezien - als ze daarvoor open staan. 'Vanaf die leeftijd kunnen kinderen een ramp als die met de MH17 heel goed in een context plaatsen. Ze kunnen begrijpen dat dit soort dingen vooral in landen ver weg gebeurt, dat een vliegkamp

eigenlijk maar weinig voorkomt, zeker als je ziet hoeveel vliegtuigen er iedere dag opstijgen. Maar bij jongere kinderen wordt dat lastiger, die denken al gauw dat alle vliegtuigen naar beneden worden gehaald en willen dan nooit meer vliegen.'

Afleiden

Als kleine kinderen er zelf over beginnen, kun je in simpele bewoordingen uitleggen dat een ramp hen niet snel zal overkomen. 'Wat ook goed kan werken is ze te laten zien wat er wél leuk is aan vliegen. Dat een vliegtuig je naar leuke vakantiebestemmingen brengt, waar je anders niet zo snel zou kunnen komen. Het lijkt misschien alsof je ze voor de gek houdt, maar het werkt goed om ze af te leiden.' In sommige gevallen leidt het zien van (oorlogs)geweld bij kinderen tot angsten. Signalen daarvan zijn slecht slapen, bedplassen, nachtmerries,

'Bij oudere kinderen kan het bekijken van dit soort filmpjes omslaan in stoerheid. Ze gaan geweld accepteren als iets gewoons, ontwikkelen minder empathie'

agressief gedrag of juist heel stil en in zichzelf gekeerd zijn. 'Kinderen gaan soms ook dingen naspelen, wat een manier is om dit soort trauma's te verwerken', vertelt Nikken. 'Het zijn effecten die uiterst ernstig zijn. Maar ze hebben ook een positieve kant. Kinderen geven zo aan dat ze die beelden niet accepteren, dat die niet bij het leven horen en dat ze niet gewoon zijn.'

Bescherming

Jonge kinderen verdienen bescherming tegen al te gruwelijke informatie. Nikken vindt het dan ook prima dat bijvoorbeeld Twitter het delen van de video met de onthoofding van journalist James Foley heeft verboden. Zolang er geen andere systemen zijn om deze gruwelen bij kinderen weg te houden, heeft een dergelijk verbod zin. Natuurlijk, zegt Nikken, ontstaat er dan discussie over de vrijheid van meningsuiting. 'Maar voor het beschermen van jonge kinderen is het goed. Voor films en televisie hebben we ook Kijkwijzer ingesteld om jonge kinderen te vrijwaren van dit soort beelden. Het is heel goed als providers zelf hun verantwoordelijkheid nemen.'

Stoer

Bij oudere kinderen en jongeren werkt het anders. Dan kan het bekijken van dit soort filmpjes omslaan in stoerheid, waarschuwt Nikken. 'Het is stoer om ze ook op jouw telefoon te hebben, kinderen willen niet onderdoen voor anderen. Ze steken elkaar aan: Heb je het gezien? Ze *liken* de filmpjes, delen ze. Daarvan weten we dat het tot afstomping kan leiden. Kinderen die vaker geweld bekijken, gaan geweld accepteren als iets gewoons. Ze ontwikkelen minder empathie.'

Het is volgens Nikken dan ook van belang dat ouders en leerkrachten zulke beelden ter discussie stellen. 'Dit zijn onderwerpen die je goed in de klas kunt bespreken. Scholen moeten kinderen ook leren omgaan met wat er in het wereldnieuws gebeurt. Op schooltelevisie werd al in de jaren tachtig aandacht besteed aan mediawijsheid met de serie *'Anders TV kijken'*. In feite zijn die lessen nog steeds waardevol, alleen zijn nu de sociale media erbij gekomen.'

Op het gebied van oorlog en sociale media bestaan er geen speciale lessen. Wel biedt *Stichting Nieuws in de klas* een lessuggestie voor het praten over schokkende nieuwsfoto's en een algemene handleiding voor docenten in primair en voortgezet onderwijs om met nieuws in de klas te kunnen omgaan. Niet genoeg wat Nikken betreft: 'Van mij mag het onderwijs meer doen, het zou een verbetering zijn als er meer actueel onderwijsmateriaal wordt ontwikkeld.'

'ALTIJD EEN LICHTPUNTJE'

JEUGDJOURNAAL EN JONGERENKRANTEN ZOEKEN DE BALANS

De vraag die veel kinderen bij oorlogsnieuws stellen: Kan zo iets ook hier gebeuren? Het Jeugdjournaal en de jongerenkranten Kidsweek en 7Days proberen de beelden van de zomer van 2014 in perspectief te plaatsen. 'Nieuws is niet altijd rozengeur en maneschijn.'

Ieder jaar komen de makers van de Europese jeugdjournaals bij elkaar. In 2014 is dat in december, bij de BBC in Londen. 'Ik weet zeker dat de zomer van 2014 het thema zal worden,' zegt Ronald Bartlema, chef van het NOS Jeugdjournaal. 'Ik kan me niet herinneren dat het eerder zó heftig was.'

Ook iets luchtigs

Het Jeugdjournaal gaat het oorlogsnieuws niet uit de weg en brengt het met achtergronden en kaders. 'Maar tegelijk moeten we zorgen dat kinderen niet helemaal depressief voor de televisie zitten. En dat was in de zomer van 2014 zelfs met veel volwassenen het geval,

die zich afvroegen in wat voor wereld we leven.'

Het oorlogsnieuws was niet alleen heel heftig, maar door de opeenstapeling van MH17, Gaza en de terreur van IS, vooral ook heel erg veel. Toch probeert het Jeugdjournaal de uitzending niet vol te proppen met alleen maar zwaar en ellendig nieuws. 'Televisie komt zo hard binnen, dat vergroot uit.'

Je moet kinderen niet overvoeren met wekenlang hetzelfde verhaal, zegt Bartlema. 'De eerste dagen na zo'n vliegcrash kun je er natuurlijk niet aan voorbij gaan. Maar er is meer in de wereld. Op programmaniveau zoekt het Jeugdjournaal een balans met nieuws uit de doelgroep en vrolijker onderwerpen. We eindigen met iets luchtigs, of met het weer, dat relativeert.'

Gepaste afstand

Het Jeugdjournaal laat dramatische microverhalen achterwege, zegt Bartlema. 'We zoomen niet in op mensen, we houden enige gepaste afstand om te voorkomen dat het té hard binnenkomt. Daarnaast worden

heftige onderwerpen in perspectief geplaatst. Noem het geruststellings-strategieën. Als we het hebben over vluchtelingenstromen, laten we bijvoorbeeld de hulpinitiatieven zien. We zoeken een positief element in het verhaal. Maar het neerhalen van een vliegtuig is natuurlijk niet vrolijk te maken. Als het er niet is, moet je het niet forceren.'

Hooguit kun je dan volgens Bartlema de relativering aanbrenge dat de kans dat een vliegtuig wordt neergeschoten of verongelukt relatief klein is. Want dat is toch wat kinderen zich bij oorlogsnieuws al snel afvragen: Kan zo iets hier gebeuren? 'Over de opkomst van IS berichten we ook niet elke dag. Maar er komt een moment dat je het toch moet uitleggen. De onthoofding van James Foley hebben we wel achterwege gelaten, we leggen uit dat er mensen worden vermoord. Maar we zeggen er ook bij dat de kans niet zo groot is dat er in Nederland een kalifaat wordt gesticht.'

De kans bestaat dat oudere kinderen in de doelgroep van 9 tot 12 jaar de beelden van de onthoofding van Foley wel te zien krijgen via andere media. Maar Bartlema weet dat ook kinderen van zeven naar het Jeugdjournaal kijken. 'Daar houden we tot op zekere hoogte rekening mee, maar het is ook de verantwoordelijkheid van de ouders of ze kinderen laten kijken. Ze weten dat het een nieuwsprogramma is. En nieuws is niet alleen rozengeur en maneschijn.'

Mediawijsheid

Ook de jongerenkranten Kidsweek (7-12 jaar) en 7Days (12 jaar en ouder) gaan genuanceerd met het oorlogsnieuws om, zegt redacteur Maartje Dammers. 'We berichten overall over en proberen het nieuws van alle kanten te belichten, maar met die onthoofdingsbeelden hebben we niets gedaan. Die zijn te gruwelijk, daar gaan we heel voorzichtig mee om. Ook in woordgebruik zoeken we de balans. In 7Days kunnen we wél 'onthoofding' gebruiken en proberen we zoveel mogelijk de context van de vergeldingsactie

'Het is aan de ouders of ze kinderen laten kijken. Ze weten dat het een nieuwsprogramma is. En nieuws is niet alleen rozengeur en maneschijn'

uit te leggen. Maar in Kidsweek vermelden we alleen dat hij is 'omgebracht'. De jongerenkranten waarschuwen niet dat kinderen niet naar de beelden op sociale media moeten kijken. 'Dat die beelden worden verspreid, kunnen wij niet voorkomen. Je hoopt dat ze niet kijken, dat ze door onze verhalen snappen hoe gruwelijk ze zijn en waarom ze de beelden ook niet moeten delen. We hopen bij te dragen aan hun mediawijsheid. Maar we kunnen de jongeren maar tot zover bij de hand nemen. We gaan niet op de plek van hun ouders zitten.'

Net als het Jeugdjournaal proberen ook de kranten niet in iedere editie alleen 'een bak ellende' over de jongeren uit te storten. 'We brengen luchtiger nieuws als tegenwicht. En ook bij slecht nieuws proberen we altijd een lichtpuntje te zoeken. Zo hebben we bij de aanslag op vlucht MH17 ook jongeren laten vertellen over hun mooie herinneringen aan de slachtoffers. Een positief geluid in al het leed.'

VERDER LEZEN?

www.mijnkindonline.nl
www.mediaopvoeding.nl
www.opvoeden.nl
www.ouders.nl
www.mediawijsheid.nl
www.kijkwijzer.nl
www.mybee.nl
www.nieuwsindeklas.nl

COLOFON

Kinderen en oorlog in de sociale media is een uitgave van Mijn Kind Online en Mediawijzer.net. De publicatie is gratis te downloaden van www.mijnkindonline.nl.

Copyright: stichting Kennisnet, Zoetermeer, september 2014.

Coördinatie: Remco Pijpers

Teksten: Marjolijn de Cocq

Eindredactie: Lotte Boot, Martine Borgdorff

Vormgeving: Yvette van Diepen
(i.o.v. Tappan Communicatie)

Mijn Kind Online

Mijn Kind Online is onderdeel van Kennisnet, de publieke ict-partner voor het onderwijs. Mijn Kind Online adviseert ouders en leerkrachten over mediaopvoeding. Speerpunt van Mijn Kind Online is kwaliteit van digitale media voor kinderen.

Website: www.mijnkindonline.nl en www.kennisnet.nl

Email: redactie@mijnkindonline.nl

Mediawijzer.net

Mediawijzer.net is het Nederlandse Expertisecentrum Mediawijsheid dat is opgericht in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Mediawijzer.net heeft als doelstelling om de mediawijsheid van kinderen van 0-18 jaar te bevorderen. Meer dan 950 organisaties, bedrijven en instellingen op het gebied van mediawijsheid hebben zich bij Mediawijzer.net aangesloten. Zij zijn werkzaam in de media, bieden voorlichting, lesmateriaal, workshops, handboeken, projecten en doen onderzoek naar mediawijsheidsonderwerpen.

Website: www.mediawijzer.net en
www.mediawijsheid.nl

Email: info@mediawijzer.net